

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Trophæa Mariana, Ob Hæresim Trivmphantam

Mattsperger, Daniel

Ursellis, 1601

Reverendissimo In Christo Patri, Ac Illvstrissimo Principi Et Domino,
Domino Ivlio &c. Episcopo Wirceburgensi Vigilantissimo; & Orientalis
Franciae Duci optimè merito, Principi ac Domino suo ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70269](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70269)

REVERENDISSIMO
IN CHRISTO PATRI, AC
ILLVSTRISSIMO PRINCIPI ET

Domino, Domino IVLIO &c. Episcopo Wirce-
burgensi Vigilantissimo; & Orientalis Fran-
ciae Duci optimè merito, Principi ac
Domino suo elementissimo.

CHRISTOPHORVS MARIANVS, A
Deo Optimo Maximo, gratiam, vitam, & felicitatem
demisse precatur.

VM hoc Anno seculari, & sa-
cro Jubileo voti reus ad religio-
sissimam, & toto mundo cele-
berrimam Aedem Marianam
Lauretanam cogitarem, et ad il-
lud iter ineundum ab Illustrissima ac Reueren-
dissima Celsitudine Vestra missionem impetra-
sem; neq; multò post feliciter Lauretum perue-
nissim; gratiasque & vota Magnae ac Bene-
ficentissimae Matri promissa persolvissim; acci-
dit aliquando, dum in sanctissimis penetralibus
caelestis adicula venerabundus & mirabun-

EPISTOLA

dus assisterem, ut vehementius solito commo-
 uerer animo, & dulcedine quadam persuasus
 impellerer quodammodo in voluntatem publi-
 cè contestandi beneficia, quæ eiusdem patrocini-
 o in omni vita plurima & maxima recepis-
 sem. Extimulauerant me quidem ad idem præ-
 standum in ipso itineris ingressu, & in reliqua
 via cogitationes quadam, sed incertæ; postquã
 autem non solum quasi diuinã quadam pieta-
 tis & amoris aurã, quam loci sanctitas exspi-
 rat, afflatus essem; sed coram etiam oculis usur-
 parem similia summorum & infimorum ex-
 empla votiuis tabulis, libris, carminibus, si-
 gnis, donis, omnisq; generis monumentis, MA-
 RIÆ LAVRETANÆ in omnes & singulos benefa-
 cta prædicantiũ, iam non modo psuadebar, sed
 cõvincebar & licere, & decere; imò oportere me,
 vel grati animi significandi, vel aliorum quo-
 que spem in tam piã ac potentem Matrem
 excitandi gratiã, spectabili aliquo opere tan-
 quã illustri testimonio pfiteri, quid, & quan-
 tum Mariana clementiã & beneficentiã debe-
 am; idq; tanto magis, ne temerè potiùs inue-
 nisse,

DEDICATORIA.

nisse, quàm, repudiato gentilitio, nomen à Maria consultò delegisse videar, hoc est, ne frustra Marianus dicar. Itaq; ibidem statim vires ac tenuitatem meã astimans ad scriptionem & literas, quibus solum innutritus essem, cõfugiendum putavi, & aliquid meditandum, quod in laudem Munificentissimæ Virginis tanquàm in totius mundi conspectu collocarem, non ad eruditionis, quam scio nullam in me, aut perexiguam esse, iactationem; sed ad Mariana Lauretana, largitatis & potentia testificationem, quam solam in his quasi votiuis chartis ab Illustrissima & Reuerendissima Celsitudine Vestra spectandam & precor, & confido; à ceteris quidem opto magis quàm spero. Apud DEVM autem Optimum Maximum, & eius Beatissimam Matrem Lauretanam nimis quàm certum est fieri pluris offerentium bonã mentem, quàm donorum ornamenta. Sape qui minus obtinuit, aurum & gemmas obtulit. Sape malus pector informem tabulam animo pio dedicauit, & placuit. Mibi quidem diligenter consideranti, & omnia circumspicienti in cau-

Sa & laudatione Mariana triumphandū vi-
 debatur. Siue igitur ob impetrata dona gratias
 agere, siue multos alios quoque ad Marianas
 laudes concitare pararem, exultandum erat, et
 tanquā ad publicam latitiam, quā plurimi
 alliciendi. Hæresim igitur triumphatā induxi,
 et victoria Mariana de eadem Trophæa statui,
 non quidē ingenio exquisita, aut arte & indu-
 striā elaborata, quā ob causam etiā inuitior
 & tardius typis spectanda pposui, sed planè tu-
 multuaria, hoc est, aut inter viæ molestias, aut
 inter docendi, & regenda iuuentutis curas, ut-
 cunque posita potius, quā sic firmata & ornata,
 ut circum ea plausus, & admiratio sperari pos-
 sit. Quibus tamē vel inde aliquid dignitatis &
 auctoritatis accedet, quoniam Illustrissimæ ac
 Reuerendissimæ Celsitudini Vestre dedicata
 sunt, nō solum quod iam pridē fortè debuisset ex-
 tare aliquod quasi pignus obseruantie meæ in
 Celsitudinē Vestram, quæ me ad labores p Ec-
 clesia Christi Catholica hîc potius in vinea Do-
 mini regione nobili & antiqua, quā alibi to-
 lerādos benignè inuitauit; verūm etiā & multò

magis

DEDICATORIA.

magis, quod sub Celsitudinis Vestrae ditione & imperio tam multa tam illustria visantur Mariana Trophaea, ut ob eorum numerum & augustam speciem iam sit Orientalis Francia toto orbe celeberrima & laudatissima: Ecquod potest esse augustius Trophaeum Marianum, quam Basilica Cathedralis Wirceburgensis, quae magnificentissimam structuram quatergeminis in aethera surgit turribus, nobilissimo Canonorum collegio sacerdotibus opulentissimis, sacro instrumento et omni apparatu pretiosissimo, & MARIAE imprimis patrocinio ac nomine clarissima? Sed haec et alia Tempora, Monasteria, Monumenta Mariana, quae plurima et ornatissima in hac Francia sunt, modo non exsequar. Ipsum etiam Lauretum Francicum, nempe illam ad rivum Tetulam (Tettelbachium) sitam Aedem Marianam, peregrinorum concursu et votorum nuncupatione, et miraculorum gloria, iam exteris quoque notissimam, et si insignem praebet dicendi materiam, nunc tamen tacitus praeteribo, et ea tantum attingam quae Celsitudinis Vestrae propria sunt. Quis enim nostri saeculi principum plura Trophaea Mariana vetera restituit

Et ornauit? quis plura noua Et praestantiora cre-
 xit? quis haeresim fortius, Et feliciter debellauit?
 non militariibus excubiis, sed paternam uigilan-
 tiam, non classicum canentibus tubis, sed templis lau-
 de DEI sacrisque monitis resonantibus; non vio-
 lentiâ ferri, sed uerbi DEI potentiâ, pauculi qui-
 dam, uel, ut filij mali disciplina, uel, ut impru-
 dentes aegri, medicina impatientes transfugerunt,
 ex quibus aliqui saniore demum consilio postli-
 minio ad patriam Et salutem reuerterunt; alij
 rem Et spem amiserunt, alij fallacem Euan-
 gelij umbram peruicaciter sectantes ipsum Euan-
 gelium perdiderunt, Et nucleo spoliati putami-
 nibus iactabundi ludunt, Et animis infelicibus
 illudunt. Caeterum ex illo tempore, quo Illustris-
 sima ac Reuerendissima Celsitudo Vestra, ut o-
 ptimus pastor, oues sibi commissas ad unum ouile
 Christi magno labore traduxit, tanta est in Frã-
 cia pietatis accessio facta, ut quae superioris tem-
 poris meminerunt, Et praesentem religionis statu
 contemplantur, non sine lachrymis Deo grati-
 as agant, quod Illustrissima ac Reuerendissima
 Celsitudini Vestrae tantum Et animi ad conan-
 dum,

DEDICATORIA.

dum, & auctoritatis ac gratia ad perficiendum dederit. Vident enim olim penè desolata templa, nunc non ornata solum, sed frequentata, non in sacris solum concionibus, sed etiam dum DEI & Sanctorum laudes concinuntur, dum sancta sacrificia peraguntur. Jam tandem re-floruerunt veteris pietatis instituta, ut & publice & priuatim, domi & in templis, laudi & honori sit ante Deum, ante aras, ante signa & imagines Sanctorum prosterni, in puluere volutari, supplices palmas tendere, gemitus ciere, lachrymas fundere, pectus pulsare, peccata plangere, fateri & expiare. Ah, nesciebant multi quantam dulcedinem ista bonis mentibus adferrent, quàm multis, quàm benignis, quàm liberalibus patronis carerent, dum insanâ superstitione Sanctos & DEI omnipotentis Matrem nihil poscere, auderent. Itaque multi ex ipsis illis, quos Hæresis incautos internecioni penè dedisset, nunc eidem insultant, & Victorem ac Triumphatorem principem ac Pontificem suum letissimis acclamationibus, & plausibus salutant, & cum Hæresi Idolola-

)..(triam

EPISTOLA

triam, Hypocrisin & Mendacium, & Bla-
 sphemiam, Calumniam, & Impietatem in Illu-
 strissimæ ac Reuerendissimæ Celsitudinis Ve-
 stre Triumpho vincetas, & subactas exagi-
 tant, imo sternunt & pessundant. Porro quod
 potest esse nobilius & excelsius Trophæum,
 quam quod Reuerendissimæ Celsitudo Vestra
 aduersus Ignorantiam & Malitiam hereti-
 cam magno animo atq; consilio, feliciq; euentu
 fixit? Nempe Academia VVirceburgensis in o-
 mni genere doctrina & scientia, eruditissimis
 optimisq; Doctoribus longè lateq; iam depra-
 dicata, & adolescens adhuc tantâ diuersarum
 quoq; nationum, & nobilissimorum iuuenum
 frequentiam cohonestata, ut cum quibusdam
 veteribus Academijs, quarum cum atate cre-
 scere solet honor & authoritas, de gloria certare
 posse videatur. Itaque non solum ipsum ædifici-
 um planè regium tanquam Arx quedam sa-
 pientia totâ urbe eminet, sed magnitudini &
 pulchritudini tantæ molis docentium & discenti-
 um dignitas, & prestantia præclare respondet.
 Neq; verò hîc Doctores huius & aliarum A-
 cademia-

cademia-

DEDICATORIA.

cademiarum, aut studiosorum ingenia, inter se comparabo, quod ego non solum, ut vulgò, odiosum, sed desipientis arrogantia esse credo; sed si de eo agatur, quod in omnium oculos incurrit, & sensu minus fallente dijudicari potest, fatendum certe est Academiam Virceburgensem, specie, magnitudine, & amplitudine omnia aedificia Academica, qua (ut modestissime dicam) in Germania saltem nostro seculo sunt excitata, longè antecellere, praesertim si cum templo Academia ornatissimo, totoq; S. Kiliani Collegio florentissimo aspectetur. Nam de duobus alijs domicilijs seu collegijs, minoribus quidem, sed tamen conspicuis, quorum alterum Juris & Iustitiae, alterum B. Mariae Virginis clientibus inhabitandum exaedificavit Illustrissima Celsitudo Vestra, plura nunc non addo, nisi quod certò scio, non deesse Respublicas florentes, & Magnos ac Principes viros, qui sibi magnificentissime de Haeretica Ignorantia & Malitia triumphaturi viderentur, vel unico tali Gymnasio, quale vel id est, quod in Academia Celsitudinis Vestrae minimum est. Atq; hac ea-

EPISTOLA

dem Trophæa configunt quidem etiam Liorem Hereticum, & Cupiditatem proditoriam. An adhuc audebunt illud petulanter iactare? ut quid perditio hæc, potuerunt ista pauperibus dari? Certè Reuerendissima & Illustrissima Celsitudo Vestra etiam his beluis deuictis, proprium excelsumq; Trophæum statuit; & ubi nam sunt illi personati pauperum Curatores? Adsint & intelligant quot Celsitudo Vestra pauperes pueros pecunijs iuuet? quot adolescentibus diuerso genere Eleemosynæ subueniat; quot studiosos in una domo necessario victu sustentet; quot in altera, etatis & doctrinæ prouectioris Alumnos non solum honestè ac liberaliter habeat; sed commodè educari, & ad functiones sacras & Ecclesiasticas preparari paternâ sollicitudine procuret: Ita ut Gymnasia aliquot, & Scholæ non in celebres reperiantur, in quibus pauciores sint discipuli, quàm sint Celsitudinis Vestræ Alumni. Rumpatur igitur Liur, malè pereat improba Cupiditas. nam quæ potest esse etiam DEO gratior, & prestabilior Eleemosynæ, quàm quæ istis datur, non solum

ut vi-

DEDICATORIA.

ut uiuant, sed ut sapientes fiant, hoc est, ut Ec-
 clesia Resq; publica floreat, & habeant qui a-
 nimis corporibusq; mederi, rebusq; humanis
 omnibus moderari sapienter sciant; Sed si beni-
 gnitas etiam in pauperes calamitosos queritur,
 neq; hac in virtute gloria sua Celsitudo Vestra
 defuit, extruendo & instituendo Xenodochio,
 quo si quod alicubi forsan aliquã re præstantius
 sit, pauca tamen certe inuenientur paria, siue
 fabrica concinnitate, siue latitudine fundi, siue
 commoditate habitandi, siue hortorum amœ-
 nitate, siue prouentuum ubertate. Itaq; cupi-
 didissimè ab aduenis visitur, & admirationi est
 tanquã insigne Trophæum IULIANVM imò et
 MARIANVM; Marianum inquam, quoniam
 notum est, Celsitudinem Vestram S. Maria
 montem, multis sæpè petatum & oppugnatum
 insidijs, eiusdem tamen Antistitis Beatissima
 defensione nunquam expugnatum insidere, in-
 deq; Francia Orientalis habenas feliciter rege-
 re, innitentem semper eodem præsidio MARIA-
 NO; cuius honori dum hac ipsa scriberem, signũ
 argento & auro perfusum in summa eaq; noua

EPISTOLA

turri pie dedicauit, quod in culmine arcis editissimæ, tanquam excellentissimum Trophæum Marianum, longissimè resplendet, & Celsitudinis Vestrae in MARIAM, præsertim autem in IESVM brachijs eius implicatum, spem & amorem procul terrâ Mœnoq; huc properantibus clarissimè demonstrat. Quare, ut tandem concludam, cum hic VVirceburgi non tantum ipsa ciuitas Trophæum insignibus præferat, sed cum auspicijs inprimis & curâ Celsitudinis Vestrae, tum verò etiam fauente, & consilijs atq; auxilijs allaborante nobilissimo Canoniorum suorum Collegio, tot & tanta Trophæa Mariana extent, ut ijs neq; numero plura, neq; arte præstantiora, neq; pretio sumtuosiora, nec usu fructuosiora, nec stabilitate, ut sperant & optant boni omnes, firmiora, quamuis in amplissimis quibusdam alijs prouincijs inueniantur, sperari Celsitudinem Vestram etiam hæc mea qualiacung; Trophæa Mariana vel ob ipsum nomen non aspernaturam, futurumq; ut inde non solum benignitatis suæ, sed etiam suorum Trophæorum gloriam augeat. Nam illorum

tanto

DEDICATORIA.

tantò clariùs effulgebit dignitas, & amplitudo,
 quantò nostra iuxta posita apparebunt humi-
 liora. Quod si nihil aliud, illud saltem hac scri-
 ptione & inscriptione quemadmodum spero
 perfecere, ut quod in primis DEO Opt. Max.
 tum mea apud illum filium suum Aduocata
 clementissimæ, ob innumera accepta animi &
 corporis beneficia; quodq; præterea Celsitudini
 Vestre non tam priuatim, quàm ob eius in Ec-
 clesiam & Rempublicam magna merita, de-
 beo, id si non potuisse, saltem videar voluisse
 persolvere, contesterq; mihi ad gratias dignas
 habendas deesse facultatem, non voluntatem.
 Quam si Celsitudo Vestra, quemadmodum &
 Superi solent, solam æstimat, habeo polliceri Cel-
 situdini Vestre me & meo & publico nomine
 semper gratissimum fore; & non solum grandia
 illa, & miranda Celsitudinis Vestre Trophæa
 oratione ac prædicatione celebraturum, sed vo-
 tis etiam ac sacrificijs multiplicatis, & cum do-
 ctissimis & optimis quibusq; consociatis DEO
 pertinaciter supplicaturum, nõ modò ut Celsi-
 tudinis Vestre mentẽ corroboret sua illa felicia

EPISTOLA DEDICAT.

Reipublica Ecclesiæq; tam necessaria & salu-
taria Trophæa conseruandi, amplificandi, &
quasi ad æternitatem quandam, dum adhuc
in viuis est, stabiliendi & confirmandi; sed et-
iam vt Illustrissimam ac Reuerendissimam
Celsitudinem Vestram omnibus Patriæ commo-
dis promouendis diutissimè seruet incolumem,
& serò tandem annis meritisq; grauem cum
suis amplissimis Trophæis cælo inferat, cum
IESV & Maria matre eius in sæcula trium-
phaturam. Data VVirceburgi ipso die quo
Victrix ac Triumphatrix Virgo nostra absque
omni humana labe concepta est: VI. Id.

Decembr. Anni aurei secu-
laris 1600.

PIO